

TÜRKİYE ÜÇÜNCÜ SEKTÖR VAKFI (TÜSEV) VE WORLDWIDE INITIATIVES FOR GRANTMAKER SUPPORT (WINGS) ORTAKLIĞIYLA DÜZENLENECEK OLAN STRATEJİK BAĞIŞÇILIKTA YENİ EĞİMLER PANELİ, 5 ŞUBAT'TA TÜSEV OFİSİNDE GERÇEKLEŞTİRİLDİ.

TÜSEV'in 20. Yıl etkinlikleri kapsamında düzenlediği ve Dünya üzerindeki önde gelen bağışçı kuruluşların üyesi olduğu WINGS'in desteklediği Stratejik Bağışçılıkta Yeni Eğilimler Paneli geniş bir katılımı ile gerçekleştirildi. Açılış konuşmasında Türkiye'de stratejik bağışçılığın gelişmesine önem verdiklerini belirten TÜSEV Genel Sekreteri Başak Ersen, "Türkiye'de bağışçılığın geliştirilmesi yönündeki çalışmalarının devam edeceğini söyledi. WINGS'in iki yılda bir gerçekleştirdiği uluslararası forumuna 2014'te İstanbul'da ev sahipliği yapmaktan mutluluk duyuyoruz" dedi.

WINGS Yönetim Kurulu Başkanı, Atallah Kutab, WINGS olarak Amerika, Afrika, Asya, Avusturalya, Orta Doğu ve Avrupa'da stratejik bağışçılık alanında faaliyet gösterdiklerini kaydetti. Kutab: **"Şunu bilmek çok önemli, hem Amerika hem de Batı Avrupa'da bağışçılık çok gelişmiş bir kavram. Dünyanın diğer bölgelerinde de farklı bağışçılık gelenekleri mevcut ve bizim amacımız bu ülkelerin birbirleriyle deneyim paylaşımları ve bağışçılık altyapılarını geliştirmeleri.** Dünya'nın farklı yerlerinden gelen insanlar olarak çok zengin deneyimlerimiz var, bunu aktarmak istiyoruz. **İstanbul Asya ve Avrupa arasında da bir köprü görevi görüyor. 2014'te düzenleyeceğimiz Forumun, bölgelere sesimizi duyurmak için önemli bir araç olacağını umuyoruz"** şeklinde konuştu.

Kutab'ın ardından, farklı konularda uzmanlıkları bulunan WINGS Yönetim Kurulu üyeleri deneyim ve görüşlerini katılımcılarla paylaştılar.

VAKIFLAR KONSEYİ KÜRESEL BAĞIŞÇILIK DEPRATMANI YÖNETİCİSİ JOHN HARVEY: "EĞER GERÇEK BİR SOSYAL ETKİ YARATMAK İSTİYORSANIZ BUZDAĞINI GÖRMENİZ LAZIM. BAĞIŞÇILIK ALANINDA YAYGIN OLARAK KULLANILAN ÜNLÜ BİR SÖZ VARDIR: 'BANA BALIK VERME, BALIK TUTMAYI ÖĞRET.' BU YAKLAŞIM SOSYAL SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE YETERLİ KALMIYOR: EĞER BALIK TUTTUĞUNUZ GÖL KİRLENDİYSE VEYA BALIĞIN NESLİ TÜKENMİŞSE, SORUNUN DAHA DERİNİNE İNMEMİZ GEREKİR."

John Harvey'in konuşmasından notlar:

- Bağışçılık konusundan izlenebilecek farklı yollara değinmeden önce "değişim teorisinden bahsetmek gerekir.
- Değişim teorisi, sivil toplum kuruluşlarının analiz edilmesi için araçlar temin eder. Bu süreçte problemin asıl kaynağını bulur ve değerlendirir. Aynı zamanda değişimler neden ve nasıl oluşur diye sorular sorar.
- Değişim teorisine ilişkin örnek vermek gerekirse; bugün dünyada su kaynağı üzerine ciddi sıkıntılar yaşanıyor. Dünya nüfusunun büyük bir kısmı su kaynağı konusunda ciddi sıkıntıyla karşılaşacak. Örneğin sadece cam şişe su kullanmak kısa dönemde faydalı olabilir ama bu sorunun temeli hakkında bir fikir veya çözüm sağlamıyor. Kısacası sorunu kaynağından çözümleniyor, geçici çözümler üretiyor.
- Sivil toplum örgütleri gerçek bir sosyal etki yaratmak istiyorlarsa sadece buzdağının görünen kısmına değil, bütün yapıya bakmaları gerekir. Bağışçılık alanında yaygın olarak kullanılan

ünlü bir söz vardır: ‘bana balık verme, balık tutmayı öğret.’ Bu yaklaşım sosyal sorunların çözümünde yeterli kalmıyor: eğer balık tuttuğunuz göl kirlendiyse veya balığın nesli tükenmişse, sorunun daha derinine inmeniz gerekir.

- Sorunların analiz edilmesinde ve çözümünde hükümetleri hesap verebilir bir konuma getirmek büyük önem taşıyor. Sorunların derinine inmek ve sistematik düşünmek gerekir. Sırf mali kaynak değil, ortaklıklar, işbirlikleri sayesinde de önemli kaynaklar yaratılabilir. Bu yüzden WINGS vakıf olarak önemli bir rol oynuyor.
- En basit yerel birimde bile bir sistem vardır örnek olarak BM güvenlik çerçevesi şemasına bakabiliriz. **Hepimizin oynadığı bir rol var hayatta, ve yaptığımız seyler başka elementleri de etkiler. Bu da her birimizin kimliğinin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor.**
- Bağışçılar olarak maddi destek sağlamaktan başka, stratejik olarak ne yapabiliriz bunlara değinmek istedim.

GLOBAL FUND FOR COMMUNITY FOUNDATIONS (BAĞIŞÇILAR VAKIFLARI İÇİN KÜRESEL FON) DİREKTÖRÜ JENNY HODGSON: “FARKLI TOPLUMLARIN FARKLI DEĞERLERİ VAR AMA BAZI DEĞERLER DEĞİŞMİYOR. BAĞIŞ YAPARKEN GÜVEN KELİMESİNİN ALTINI ÇİZMEK GEREKİR. BAĞIŞÇILAR VAKIFLARI, BU GÜVEN ORTAMININ YARATILMASINI SAĞLIYOR.”

Jenny Hodgson’ın konuşmasından notlar:

- Son yıllarda yaşanan politik değişimler sonucunda orta sınıfın büyümesi, zenginler ve fakirler arasında oluşan farklılık beraberinde toplumsal gerginlikler de getirdi.
- Mısır’da, Brezilya’da bağışçılar vakıfları kuruldu. Mısır’daki geleneksel bağışçılık kültürünü stratejik bir yapıya dönüştürmek için çalışmalar yapıldı. Her kültürün kendine özgü bağışçılık gelenekleri vardır.
- Bağışçılar Vakıfları nerdeyse 100 yıl önce ilk olarak ABD’de kuruldu, diğer ülkelerde de kuruluyor. Hepsinin kendine özgü yapılanmaları var ancak benzerlikler de taşıyorlar.
- Bağış yaparken güven kelimesinin altını çizmek gerekir. Bağışçılar vakıfları, finansal olarak çok büyük olmasalar da toplumsal değerler, sosyal ağlar ve güven gibi sosyal sermaye unsurları açısından önemli oluyorlar.
- Bu kurumlar neden oluşturuluyorlar? Bağışçılar vakfı esasında aşağıdan yukarıya doğru çalışıyor. Amaç, birşey yaratmak değil, bazı şeyleri değiştirmek. Büyük bir şekilde toplumun ilişkilerinin geliştirildiği görülüyor.
- Özel sektör büyümesiyle beraber kurumsal sosyal sorumluluk alanında da gelişmeler yaşanıyor. Ama bağışçılar vakfı modelinin bu bağlamdaki farkı kamu, özel sektör ve bireylerin eşit düzeyde bir araya geldiği platformlar oluşturması. Bağışçılar vakfı modelinin gelişmesi için bireyleri yapacakları bağışlarla fark yaratabilecekleri konusunda ikna etmek gerekiyor.
- Bağışçılar vakıfları geliştirmekte olan ülkelerde, işbirliği ve dayanışma olanakları sunulabilir. Bireysel değil toplu olarak hareket edildiğinde başarılı sonuçlar elde edilebilir. Burada büyük miktarlarda bağışlardan da bahsedilmiyor, zira bağışçılar vakıfları bir verme ve alma platformudur.

Bağışçılık şu anda dünyanın gündemine oturan, büyük sonuçları ve etkileri olan önemli bir konu. Hali hazırda maddi kaynağı, bilgi birikimi ve isteği olan toplumlarda bağışçılık konusu büyük bir potansiyele sahip.

SOCIAL VENTURE PARTNERS INTERNATIONAL (SVP) GENEL MÜDÜRÜ RUTH JONES: “İNSAN KAYNAĞI VE SOSYAL SERMAYE, FİNANS KAYNAKLARINDAN DAHA ÖNEMLİ OLABİLİYOR.”

Ruth Jones’un konuşmasından notlar:

- Bir çok insan maddi bağışları bağışçılığın ana unsuru olarak görüyor fakat insanları ve sosyal sermayeyi içine katmadığınız bir sistem yeterli etkiyi yaratmıyor.
- SVP olarak birlikte çalışacağımız kurumlara farklı alanlarda destekler sağlıyoruz. Bu kapsamda bağışçıların eğitimi büyük önem taşıyor. Bağışçıları özellikle etki yaratabilecekleri alanları keşfetmeleri için teşvik ediyor, onlardan hem mütevazı hem de talepkar olmalarını istiyoruz.
- Kar amacı gütmeyen kuruluşlara uzun süreli destek vererek güven ilişkisi kurmak ve güven ilişkisi oluşturmak önem taşıyor.
- SVP kapsamında STK’lara verilen stratejik danışmanlık ve kapasite geliştirme eğitimleri maddi desteklerden daha önemli olabiliyor.

CHARITIES AID FOUNDATION (YARDIM KURULUŞLARI VAKFI) RUSYA DİREKTÖRÜ MARIA CHERTOK: “RUSYA’DA BAĞIŞÇILIK KURUMSALLAŞIYOR. MEVZUAT MÜKEMMEL OLMASA DA BAĞIŞÇILIĞIN ANLAŞILMASI İÇİN BİR TEMEL OLUŞTURDU. 2012 YILINDA NİHAYET VERGİ TEŞVİKLERİ SAĞLANDI. BİREYLER İÇİN BU DA BÜYÜK BİR İLERLEME. DEVLET ARTIK BAĞIŞÇILIĞIN ÖNEMİNİ ANLAMAYA BAŞLADI.”

Maria Chertok’un konuşmasından notlar:

- CAF, 1993’den beri Rusya’da bağışçılık alanında bilinçlendirme faaliyetleri gösteriyor.
- Rusya’da CAF ile birlikte bağışçılar vakfı modeli ve yerel bağışçılık konusunda birçok çalışma başlatıldı ve başarıyla sürdürülüyor.
- CAF, STK’larla da çalışıyor ve onlara büyüme fırsatı sunuyor. STK’ların olgunlaşması için destek sağlayan CAF, onların uzmanlık alanlarında da müdahalede bulunmuyor. Sivil toplumun sadece maddi anlamda değil, aynı zamanda sürdürülebilir ve güçlü olmaları için destek sağlanıyor.
- 1917 Devrimi Rusya’da bağışçılık geleneklerini derinden etkiledi. 1990’ların başına kadar süren siyasi çerçevede insanlar bağış yapmamaları için teşvik edildi. 1990’larla beraber STK’lar kurulmaya ve sektör desteklenmeye başlandı. CAF da bu sektöre destek amacıyla 1993’de Rusya’da kuruldu. Son 20 yılda yaygınlaşan bağışçılık anlayışı kapsamında pek çok şirket ve aile vakıfları kuruldu.
- Rusya’da genç insanların gönüllülük katılımı da gelişti. Gençler, maddi kaynakları sınırlı olsa da, projelerde yer almak istiyorlar. Özellikle 2012’de Rusya’da yaşanan Sel faciasından sonra insanlar kendi iradeleriyle bir araya gelip destek vermeleri, devletin yardımından çok daha etkili oldu.
-

- Rusya’da bağışçılık kavramının git gide kurumsallaşması, devletin de bağışçılığın önemini anlamasını sağlıyor. Mevzuat mükemmel olmasa da bağışçılığın anlaşılması için bir temel oluşturdu ve 2012 yılında nihayet vergi teşvikleri sağlandı. Özellikle bireyler için bu büyük bir ilerleme.
- Buna rağmen Rusya’nın bağışçılık alanında gelişme göstermesi gerekiyor. Dünya bağışçılık endeksinde Rusya oldukça gerilerde.
- Stratejik bağışçılıktan çok ihtiyaç anında yapılan bireysel bağışçılık daha yaygın. Rusya’daki bağışçılık anlayışı daha çok duygusal, muhafazakar, aile içi ve az miktarda karakteristikler gösteriyor.

SORU CEVAP SEANSI

Maria Chertok’un konuşmasını bitirmesiyle beraber katılımcılar, soru-cevap seansı esnasında bağışçılık konusunda öğrenmek istedikleri soruları konuşmacılara yönelttiler.

Soru: Social Venture Partners kurumunun Türkiye için planları nelerdir?

Ruth Jones: İstanbul’da bir Social Venture Partners şubesi açmak bizi çok mutlu edebilir. Bu sayede Türkiye’deki kuruluşlar, SVP üyeleriyle oluşturulan ağın bir parçası olabilir. SVP programları her ülkede değişiklik gösterebiliyor ama genel hatlarıyla sosyal inovasyon forumları düzenliyor, sosyal girişimcilere destek sağlıyor ve onları finansmanlarla bir araya getirebiliyor.

Soru: Rusya’da bağışçılık alanında verilen teşviklerin bir çoğu savunuculuk çalışmaları sonucunda elde edildi. Bu süreç nasıl geçti?

Maria Chertok: Savunuculuk sürecinden yararlandığımız en büyük etkenlerden bir tanesi “siyasi fırsatçılık”tı. Sivil toplum kuruluşlarını dinleyebilecek, siyasi fırsatlar arayan kamu birimlerini bulmak, onlarla sıkı çalışmak sonuçlar doğurabiliyor. Eş zamanlı olarak bir çok kamu kurumuyla irtibata geçmek ve birden çok cephe oluşturmak da olumlu gelişmelere sebep olabiliyor. Ne kadar olumlu gelişme yaşansa da mevzuat konusunda problemler yaşandı, ayrıca vergi konusunda da birçok sıkıntı yaşanmaya devam ediyor.

Soru: Bağışçılar Vakfı Türkiye için önemli bir örnek teşkil ediyor ancak insan kaynakları konusunda sıkıntılar yaşanabiliyor. Özellikle küçük birimlerde profesyonelleşme veya insan kaynakları konusundaki sorunlar nasıl halledilebilir?

Jenny Hodgson: İnsan kaynakları birçok bağışçılar vakfının sıkıntı çektiği konulardan biri. Özellikle Türkiye gibi bağışçılar vakfı modeliyle yeni tanışan ülkelerde ilk kurulan kurumlar bu tip sorunlarla karşılaşabiliyorlar. Bu süreçte TÜSEV gibi destek programları olan kurumlara başvurulmalı ve alınan destek doğrultusunda yol haritası çizilmelidir.

Soru: Sivil toplum kuruluşlarının karşılaştığı problemlerden bir tanesi de “güven” konusu. Güven ve şeffaflık olgusunu yaratmak için kurumlar ne kadar sıklıkla ve büyüklükte denetlenmelidir?

TÜSEV
Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Maria Chertok: Şeffaflık konusu özellikle Rusya'da büyük bir problem çünkü ciddi bir mali ve insan kaynağı talep ediyor. Ama bununla beraber bir vakıf veya kurum faaliyetleri için fon topluyorsa, saydamlık ve şeffaflık birer şart haline gelir, ayrıca parayı nasıl kullandıklarını açıkça açıklamaları gerekir. Fon toplama kültürü içinde bunun önemi büyüktür. Ama bunun yanında, kendi kendine yetebilen, fon toplama ihtiyacı olmayan kuruluşlar için şeffaflık çok önemli bir nokta olmayabilir. Bu farklılıkları göz önünde bulundurursak, her kuruluşun kendi şeffaflık kistasını belirlemesi gerekir. Özellikle denetim konularında bir sıkıntı çekmemek için her kuruluşun olabildiğince kendi şeffaflık kriterine uyması gerekir.